

Mateřství—

předobraz či obraz?

BARBARA BRUNNENKANT

Před nějakou dobou mi osmiletá holčička, jejíž matka pracuje na směny jako zdravotní sestra, vyprávěla: „Víš, mně se často po mamince stýská a když jí to řeknu, tak je smutná. To mi pak hodně naslibuje, ale nakonec to nesplní. Kromě toho říká, že to všechno dělá kvůli mně. Ona ale má věci dělat *pro sebe*! Já chci, aby byla veselá, pak jsem veselá i já! Svoji maminku mám ze všeho nejraději!“

My matky (nejen my, ale především my) bychom měly a chceme být svým dětem příkladem, předobrazem. Před-obraz: co je to vlastně? Před obrazem? Před jakým obrazem? Jsem předobrazem nebo mám předobraz (pokud ano, pak odkud?), podle kterého bych měla a podle kterého se snažím jednat? Možná všeobecný předobraz mateřství?

Jsou to naše „nové“ děti (někdy se jim říká „hvězdné děti“ — ale my všichni jsme hvězdné děti!), které s námi často doslova a nebo jen na duševní úrovni třesou, které nás chtějí probudit. Myslím, že nám nechtějí říci, co od nás očekávají, nýbrž to, co ve skutečnosti očekáváme *sami* od sebe. Je pochopitelné, že to říci nedokážou. To je naše věc! Každá matka opakovaně prožila, že své dítě dokáže oslovit vždy, když je s tím, co říká a dělá, plně vnitřně sjednocena. Má-li třeba i jen nepatrnou pochybnost anebo jedná-li tak proto, protože „se to“ v podobné situaci tak dělá, pak bude mít menší úspěch.

Situace mezi matkou a dítětem jsou ovšem velmi rozmanité: jsou takové, které se stále opakují a mnohé ojedinělé, radostné i bolestivé, lehké i těžko překonatelné... Odkud má matka *vědět*, co je právě teď to opravdu správné? Má nějaký příklad, podle kterého jedná? Nebo knihu s dobrými tipy, recepty a radami? Ale hodí se právě na tuto situaci? (Snad chtějí být spíše inspirací.) Mnohá matka se také často ptá: „Co by teď udělala paní XY (nějaká „příkladná“

matka)?" A přece: pomohla by tu paní XY skutečně? Stále častěji, alespoň se mi to tak zdá, se mnohé matky cítí, přinejmenším podvědomě, přetížené. „Já chci, musím přece být příkladem!“ A přitom nevypadají příliš často právě šťastně, spíše poněkud bezradně.

Jsem stále více přesvědčena, že toto *chtění jít příkladem* není tím, o co ve skutečnosti jde. Také nevěřím tomu, že dítě po takové příkladné matce touží. Díky své práci mám vzácnou možnost setkávat se s mnoha, mnoha matkami: mnohé z nich přímo či nepřímo vyjadřují, že mají obavu nebo dokonce strach, že se při jejich snaze být stále příkladem ztratí něco z jejich nejnvtřnější podstaty. To by ovšem znamenalo, že se tento příklad stal něčím cizím, naučeným, a tudíž ne zcela integrovaným. Ale co to znamená pro dítě, když před něj předstoupí něco, co není zcela a úplně tou jeho nezaměnitelnou, samostatnou maminkou? Pokud něco dělá cele a úplně jen pro ně, právě proto, že mu chce být příkladem, bez toho, že by se s tím, co dělá, skutečně bytostně spojila?

Dítě tím nebude šťastnější a matka také ne. Tomuto tlaku, být na jedné straně „příkladnou matkou“, aby pak byla na druhé straně příkladem dítěti, pocíťovanému jako něco „stresujícího“, uniká mnohá matka do vnějšího zaměstnání. Doufá, že se jí zde podaří lépe udržet svou vlastní bytostnou podstatu, lépe se realizovat. Zde se často cítí svobodněji než doma — přinejmenším tak dlouho, než ji dohoní „špatné“ svědomí, že jako pracující matka není matkou příkladnou... Začarovaný kruh.

Je jisté, že podstatným úkolem každého současníka je nalézt sebe sama a sebe sama zjevit v myšlení, cítění a chtění. Tento stálý proces, ať už k němu dochází kdekoli a kdykoli, vykazuje vždy individuální snažení být více člověkem. O to se snaží už i dítě: „Až budu velký, pak...“ Matka (a otec) a dítě — každý člověk je individuálním obrazem lidství.

Předobraz je oproti tomu možná obrazem člověka, jaký má být (kdo to posoudí?) místo toho, čím je a nebo chce být? Předobraz (který stojí „před obrazem“) dokáže zabránit pohledu na obraz — obraz člověka! Jaká škoda!

Proti tomu: matka (dítě, otec...) — obraz člověka! To je vznešené! To trhá pouta omezující úzkosti, omezení a „malosti“.

A má-li matka někdy opravdu špatný den, opravdu pohoří? Napadá mne přitom jedna báseň od Fridricha Hebbela, která snad může na závěr zaznít i v této souvislosti:

NEJVYŠŠÍ PŘIKÁZÁNÍ

Měj úctu k lidství, které zříš!

A věz — ač zatím roste v skrytu — že jednoho dne za úsvitu z něj poupě nebes probudíš.

Měj úctu k lidství, které zříš!

A věz, že z hloubi duše síla již proudí, by je probudila a otevřela jeho skryš.

Měj úctu k lidství, které zříš!

Vždyť ve věčnosti dřímá chvíle, kdy vše tě vrací ke tvé síle, a ne-li, pak tě vede výš.

Z časopisu *Die Christengemeinschaft*, 5/2002

Z němčiny přeložil Tomáš Boněk.